

Pořadové číslo: 1**1. Název vzdělávacího programu**

Studium k rozšíření odborné kvalifikace zaměřené na výuku výchovy k občanství a základů společenských věd

2. Obsah – podrobný přehled témat výuky**VZDĚLÁVACÍ PLÁN**

1. ročník	Studijní předmět	Kredity	Zkratky předmětů	Počet hodin						Ukončení	
				Z			L				
				pv	ola	px	pv	ola	px	Z	L
	Člověk ve společnosti	10	KVS/WCSP	20	0	0	0	0	0	Zk	-
	Občanská participace	10	KVS/WOPA	20	0	0	0	0	0	Ko	-
	Člověk a svět financí	5	KVS/WCSF	15	0	0	0	0	0	Ko	-
	Evropa náš domov	5	KVS/WEOP	10	0	0	0	0	0	Zp	-
	Osobnostní rozvoj	5	KVS/WOSR	0	0	0	20	0	0		Zk
	Hodnotová výchova	10	KVS/WHVY	0	0	0	15	0	0	-	Zk
	Sociální rozvoj	10	KVS/WSRO	0	0	0	30	0	0		Ko
	Společenskovední proseminář	5	KVS/WSVS	0	0	0	5	0	0	-	Zp
	CELKEM	60	135	65	0	0	70	0	0	1Zk;2K	3Zk; 3Ko

2. ročník	Studijní předmět	Kredity	Zkratky předmětů	Počet hodin						Ukončení	
				Z			L				
				pv	ola	px	pv	ola	px	Z	L
	Kariérový rozvoj	5	KVS/WKRO	20	0	0	0	0	0	Zk	-
	Psychologie v každodenním životě	5	KVS/WPKZ	10	0	0	0	0	0	Ko	-
	Člověk ve výzvách společnosti 21. století	10	KVS/WCVS	15	0	0	0	0	0	Ko	-
	Aktivizační metody ve výchově k občanství	5	KVS/WAVO	15	0	0	0	0	0	Zp	-
	Občan a stát	10	KVS/WOST	0	0	0	30	0	0	-	Zk
	Člověk a svět práva	5	KVS/WCSP	0	0	0	10	0	0	-	Zp
	Moderní evropská státnost	10	KVS/WMES	0	0	0	15	0	0	-	Ko
Filozofická propedeutika	5	KVS/WFPR	0	0	0	10	0	0		Zk	
CELKEM		55	125	60	0	0	65	0	0	2 Zk; 1Ko	2Zk;2K

Z - zimní semestr; L - letní semestr; pv – prezenční výuka; ola – on-line nebo off-line aktivita;

px – praxe; Zp – zápočet; Ko – kolokvium; Zk - zkouška

3. ročník	Studijní předmět	Kredity	Zkratky předmětů	Počet hodin						Ukončení	
				Z			L				
				pv	ola	px	pv	ola	px	Z	L
	Globalizace a mezinárodní vztahy	5	KVS/WGMV	15	0	0	0	0	0	Zp	-
	Úvod do religionistiky	5	KVS/WUDR	15	0	0	0	0	0	Ko	-
	Společenské vědy ve vzdělávání - oborová a předmětová didaktika	5	KVS/WOPD	15	0	0	0	0	0	Zp	-
	Předmětová didaktika etiky	5	KVS/WDEW	10	0	0	0	0	0	Zp	-
									</		

Z - zimní semestr; L - letní semestr; pv – prezenční výuka; ola – on-line nebo off-line aktivity;

px – praxe; Zp – zápočet; Ko – kolokvium; Zk - zkouška

Nabízený vzdělávací program je v souladu s revidovaným RVP ZV a aktuálně platným RVP G a jeho účastníci budou odborně připraveni pro výuku předmětů Výchova k občanství (RVP ZV 2025), Občanský a společenskovědní základ (RVP G 2022) a získají vhled a základní kompetence pro výuku okruhů oboru Osobnostně sociální rozvoje.

- 1) Výchova k občanství (RVP ZV 2025)
- 2) Osobnostní a sociální výchova (RVP ZV 2025)
- 3) Občanský a společenskovědní základ (RVP G 2022)

Tento navržený obsah odráží i možnosti dané zákonem o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, č. 563/2004 v platném znění (tj. od 1. 1. 2024).

Konkrétně lze jednotlivé předměty propojit se vzdělávacími obsahy, které jsou definovány příslušnými RVP takto:

Výchova k občanství (65 hodin):

- a) Já ve společnosti – Člověk ve společnosti
- b) Odpovědný občan – Občanská participace, Evropa náš domov
- c) Já a svět financí – Člověk a svět financí

Osobnostní a sociální výchova (85 hodin):

- a) Osobnostní rozvoj – Osobnostní rozvoj
- b) Sociální a etický rozvoj – Hodnotová výchova, Sociální rozvoj
- c) Kariérový rozvoj – Kariérový rozvoj

Občanský a společenskovědní základ (120 hodin):

- a) Člověk jako jedinec – Psychologie v každodenním životě
- b) Člověk ve společnosti – Člověk ve výzvách společnosti 21. století
- c) Občan ve státě – Občan a stát
- d) Občan a právo – Člověk a svět práva
- e) Mezinárodní vztahy a globální svět – Moderní evropská státnost, Globální a mezinárodní vztahy
- f) Úvod do filozofie a religionistiky – Filozofická propedeutika, Úvod do religionistiky

Didaktiky (40 hodin)

Společenskovědní proseminář (5 hodin)

Nad rámec uvedeného jsou zbývající předměty profilovány jako **oborově didaktické**, konkrétně to jsou: Společenské vědy ve vzdělávání – oborová a předmětová didaktika, Aktivizační metody ve výchově k občanství, Předmětová didaktika etiky (která je zařazena kvůli specifickým didaktickým přístupům a kvůli tomu, aby vhodně doplnila akcent na vybraná témata osobnostní a sociální výchovy z didaktického pohledu).

Mimo uvedenou strukturu je také předmět **Společenskovědní seminář**, jehož cílem je seznámit účastníky s pravidly tvorby odborných textů ve společenských vědách. Tyto znalosti účastníci mohou využít nejen při tvorbě kvalifikační práce, ale také pro přípravu na vlastní výuku, při tvorbě textů pro žáky a žákyně, odborné a popularizační texty ad.

ANOTACE VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Aktivizační metody ve výuce k občanství

Předmět se zaměřuje na didaktickou transformaci tematických celků občanského vzdělávání v souladu s aktuální podobou kurikulárních dokumentů. Principy a praktické využití aktivizačních výukových metod, jako jsou diskuse, situační a inscenační metody, didaktické hry, metody RWCT, heuristické metody. Kurz klade důraz na propojení teorie s praxí a na rozvoj dovedností potřebných pro vedení aktivní a interaktivní výuky.

Doporučená literatura:

- PETTY, G. *Moderní vyučování: praktická příručka*. Praha: Portál, 1996.
ČAPEK, R. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015.
SIEGLOVA, D. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019.
KOTRBA, T., LACINA, L., ŠEFROVÁ, H. *Aktivizační metody ve výuce: příručka moderního pedagoga*. Praha: Barrister & Principal, 2011.
HUBÁLEK, T. a kol. *Aktivizační metody v etické výchově*. Praha: EPOCH, 2017.
PATTERSON, K. *Motivační třiminutovky: přes 100 jednoduchých cvičení k aktivizaci skupiny*. Praha: Portál, 2015.
GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex, 2007.
SITNÁ, D. *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. Praha: Portál, 2009.
LEMOV, D. *Teach like a champion 3.0: 63 techniques that put students on the path to college*. John Wiley & Sons, 2021.
ČAPEK, R. *Líný učitel: jak učit dobře a efektivně*. Praha: Raabe, 2017.
ČAPEK, R. *Líný učitel: kompas moderního učitele*. Praha: Raabe, 2020.

Člověk a svět financí

Cílem předmětu je objasnit základní ekonomické pojmy a mechanismy v kontextu výuky finanční gramotnosti na základních či středních školách. Obsahem jsou základy mikroekonomie a makroekonomie, jejichž znalost je nezbytná pro hlubší studium samostatných ekonomických oblastí a témat.

Objasňuje příčinný řetězec od lidské potřeby ke vzniku trhu. Vykládá principy tržního mechanismu, vztahy mezi subjekty trhu, nedokonalosti trhu a jejich společenské a politické důsledky. Objasňuje příčinný řetězec od dokonalého přes nedokonalý trh a veřejnou volbu k politice státu. Cílem je také vysvětlit odborné pojmy, používat odbornou terminologii a orientovat se v rámci hlavních témat mikroekonomie a makroekonomie.

Dále aplikovat získané poznatky v rámci vzdělávání témat finanční gramotnosti na základní či střední škole dle výstupů Standardu finanční gramotnosti (MFČR, 2017).

Doporučená literatura:

- BAILEY, G., LAW, F. *Moje peníze – Rozvíjejte finanční gramotnost svých dětí*. Praha: Edika, 2013.
HOBZA, V., ASSENZA, D., ZLÁMAL, J. *Základy ekonomie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006.
HOLMAN, R. *Základy ekonomie pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. Praha: C. H. Beck, 2015.
HOLMAN, R. *Ekonomie*. Praha: C. H. Beck, 2000.
DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. Praha: C. H. Beck, 2011.
JAKEŠ, P. a kol. *Finanční gramotnost pro 1. stupeň ZŠ*. Praha: Fortuna, 2011.
KAŠOVÁ, J. *Výchova k finanční gramotnosti – učebnice*. Plzeň: FRAUS, 2012.
KAŠOVÁ, J. *Výchova k finanční gramotnosti – příručka učitele*. Plzeň: FRAUS, 2012.
KLÍNSKÝ, P.; MÜNCH, O. *Ekonomika: ekonomická a finanční gramotnost pro střední školy*. Praha: Eduko, 2021.

- KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce*. Olomouc: Anag, 2012.
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Výzkumy k finanční gramotnosti*. [online]. MFČR, 2010 [cit.2024-11-27]. Dostupné z:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_finvzd_vyzkum_gramot.html
- MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Standard finanční gramotnosti*. [online]. MFČR, 2017 [cit. 2024-11-27]. Dostupné z:
<https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/aktuality/2017/standard-financni-gramotnosti-29163>
- OPLETALOVÁ, A., KVINTOVÁ, J. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti v podmínkách základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014.
- RADOVÁ, J., DVOŘÁK, P., MÁLEK, J. *Finanční matematika pro každého*. Praha: Grada Publishing, 2013.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. Praha: Svoboda, 2013.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Economics. Eighteenth Edition*, New York: Mc Graw Hill, Inc., 2005.
- SEDLÁČEK, T. *Ekonomie dobra a zla*. Praha: 65. pole, 2009.
- SKOŘEPA, M., SKOŘEPOVÁ, E. *Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia (manuál pro učitele)*. Praha: Scientia, 2008.
- SYROVÝ, P., TYL, T. *Osobní finance*. Praha: GradaPublishing, 2011.
- ŠOBA, O., ŠIRŮČEK, M., PTÁČEK, R. *Finanční matematika v praxi*. Praha: GradaPublishing, 2013.
- ŠVARCOVÁ, J. *Ekonomie – stručný přehled 2021/2022*. Praha: CEED, 2021.

Člověk a svět práva

Předkládaný předmět je zaměřen především na konkrétní životní situace s akcentem na rozpoznání porušování práv, zákonů a smluv s cílem navrhnout možná řešení.

Očekávaným výstupem je identifikace chování porušující lidská práva a legislativní předpisy z oblasti soukromoprávní i veřejnoprávní, konkrétně pak analýza rozdílů mezi přestupkem a trestným činem, úskalí související s problematikou ochrany vlastnického práva, práv dětí, práv spotřebitele.

Cílem je navést občany k odpovědnému občanství, jež spočívá v porozumění právům a povinnostem jedince, schopnosti rozpoznat porušování práv či nedodržování pravidel a diskriminačního chování, nebezpečnému jednání v online prostředí a porozumět důsledkům vyplývajícím z jejich porušení včetně případných sankcí.

Doporučená literatura:

- HULINSKÝ, P. *Trestněprávní minimum pro občany*. Praha: Linde, 2010.
- JANKŮ, M. *Vybrané kapitoly soukromého práva*. Praha: C. H. Beck, 2018.
- MALAST, J. *Průvodce světem práva*. Praha: Educo, 2017.
- PIKALOVÁ, I. *Dítě, škola, právo*. Praha: Lumen Vitale, 2011.
- ŠÍMA, A. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: C. H. Beck, 2015.
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR.*
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ČR.*
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.*
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*
- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.*

Člověk ve společnosti

Základní teorie fungování společnosti a příklady možné interakce jedince a společnosti. Sociální etika jako pozitivní vzor jednání (vztah sociální etiky a individuální etiky; redukcionistické omyly). Role jedince ve společnosti se zaměřením na vzájemné vlivy s různými sociálními institucemi. Specifika školního prostředí – role jednotlivých aktérů, možnosti vztahové interakce (pozitivní i negativní příklady). Genderová problematika – terminologie, možnosti využití tématu ve výuce. Historický kontext genderových proměn společnosti (od antiky po soudobou společnost). Aktuální výzvy a problémy.

Doporučená literatura:

- HESTER, H., SRNICEK, N. *Až skončí práce: dějiny domácnosti a boje za volný*. Praha: Alarm, 2014.
- HUBÁLEK, T. a kol. *Vývoj občanského vzdělávání a etické výchovy v českých zemích*. Praha: Epocha, 2017.
- HUBER, W. *Základní otázky života*. Praha: Dokořán, 2016.
- LORENZOVÁ, J. *Kontexty vzdělávání v postmoderní situaci*. Praha: FF UK, 2016.
- MUCHOVÁ, L. *Morální výchova v nemorální společnosti?* Praha, 2015.
- PELCOVÁ, N. *Vzorci lidství. Filosofické základy pedagogické antropologie*. Praha, 2010.
- Kniha sociologie. Praha, Euromedia Group, 2023.
- PELCOVÁ, N., SEMRÁDOVÁ, I. *Fenomén výchovy a etika učitelského povolání*. Praha, 2014.
- SOKOL, J. *Etika, život, instituce: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, Moderní myšlení, 2014.
- ZAPLETAL, L., LOBOTKOVÁ, A. *Učíme se sociologii v souvislostech*. Nová Forma, 2023.

Člověk ve výzvách společnosti 21. století

Předmět je koncipován v souladu s Rámcově vzdělávacím programem pro gymnázia. V kontextu tematického okruhu „Člověk ve společnosti“ reflektuje výstupy, které se u žáka očekávají, a zaměření učiva na oblasti společenské podstaty člověka, struktury společnosti a také sociálních fenoménů a procesů, včetně procesu sociální změny. Podstatnou částí učiva jsou vybrané kapitoly, týkající se procesu socializace (potažmo enkulturace), společenských interakcí a mezilidské komunikace, včetně komunikace mediální; dále pak tematiky sociálních útvarů a institucí, jedince, který se v průběhu života stává členem různých sociálních skupin, v nichž zastává různé sociální role, respektuje stanovené sociální normy, případně zakouší i různé sankce, v případě jejich porušování. Opomenuta nebude ani tematika sociální nerovnosti a chudoby, otázky, týkající se nezaměstnanosti, problematika různých sociálních deviací a patologií, i společenských důsledků, které jsou s těmito jevy spojeny. Zvláštní pozornost bude věnována vybraným tématům z oblasti sociologie rodiny, tematice multikulturní společnosti, problematice marginalizace a sociálního vyloučení. Cílem předmětu je vybrané jevy popsat a analyzovat, osvojit si znalosti z jednotlivých oblastí společenského života, ve snaze získat vědecko-kritický pohled na strukturu, vymoženosti i problémy postmoderní a hypermoderní společnosti 21. století. Studenti se seznámí také se základními metodami a technikami výzkumu v sociálních vědách.

Doporučená literatura:

- GIDDENS, A. *Unikající svět: Jak globalizace mění náš život*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2000.
- GIDDENS, A. *Důsledky modernity*. Praha: Svojtka & Co, Sociologické nakladatelství (SLON), 2010.
- GIDDENS, A. *Proměna intimity: Sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Praha: Portál, 2012.
- KELLER, J. *Tři sociální světy: sociální struktura postindustriální společnosti*. Praha: SLON, 2010.
- KELLER, J. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: SLON, 2011.
- KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010.
- MOŽNÝ, I. *Česká společnost. Nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2006.
- OCHRANA, F. *Metodologie sociálních věd*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4968-9.
- PETRUSEK, M., BALON, J. *Společnost naší doby – Populární sociologie (ne)populárních problémů*. Praha: Academia, 2011.
- ŠUBRT, J. a kol. *Soudobá sociologie I*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2007.
- ŠUBRT, J. a kol. *Soudobá sociologie II*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008.
- ŠUBRT, J. a kol. *Soudobá sociologie III*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008.
- ŠUBRT, J. a kol. *Soudobá sociologie IV*. Praha: Nakladatelství Karolinum 2010.
- ŠUBRT, J. a kol. *Soudobá sociologie V*. Praha: Nakladatelství Karolinum 2013.

Předmětová didaktika etiky

V předmětu se účastníci seznámí se specifiky přístupů při didaktické transformaci tematických celků souvisejících s osobnostní a sociální výchovou v souladu s aktuální podobou kurikulárních dokumentů.

Mezi další témata bude patřit: Vznik a geneze koncepce etické výchovy v ČR. Zahraniční modely a zkušenosti. Výsledky mezinárodních výzkumů. Specifika jednotlivých metod a forem výuky etické výchovy v pedagogické praxi.

Doporučená literatura:

- ARTHUR, J., KRISTJÁNSSON, K., HARRISON, T., SANDERSE, W., a WRIGHT, D. *Výchova charakteru a výuka ctnosti ve školách*. Gymnasion. Broumov: Centrum rozvoje charakteru, 2024.
- THOMPSON, M. *Přehled etiky*. Praha: Portál, 2004.
- HUBER, W. *Etika, základní otázky života*. Praha: Vyšehrad, 2016.
- HUBÁLEK, T. a kol. *Vývoj občanského vzdělávání a etické výchovy v českých zemích*. Praha: Epocha, 2017.
- HUBÁLEK, T. a kol. *Aktivizační metody v etické výchově*. Praha: Epocha, 2017.
- MUCHOVÁ, L. *Morální výchova v nemorální společnosti?* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015.
- PELCOVÁ, N., SEMRÁDOVÁ, I. *Fenomén výchovy a etika učitelského povolání*. Praha: Karolinum, 2014.

Evropa náš domov

Přípravná etapa integrace českého státu do západoevropského civilizačního okruhu. Integrační systémy (Svatá říše římská, rakouské integrační uskupení, násilná integrace do německé třetí říše a sovětského integračního uskupení) a jejich vliv na české dějiny. Příčiny a cíle moderní evropské integrace. Vznik prvních západoevropských integračních uskupení a společenství. První velká krize evropských společenství. Ustavení Evropské unie. Možný vývoj evropských integračních procesů a globalizace.

Doporučená literatura:

- MARLÍK, V., *Češi a Evropa: sdílené dějiny*. Praha: Ideal, 2007.
- PELTRÁM, A. a kol. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009.
- PLECHANOVÁ, B. *Institucionální vývoj Evropské unie od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření*. Praha: Karolinum, 2004.

Filozofická propedeutika

Předmět je koncipován v souladu s Rámcově vzdělávacím programem pro gymnázia. V kontextu tematického okruhu „Člověk ve společnosti“ a vzdělávacího obsahu „Úvod do filosofie a religionistiky“ reflektuje některé z jeho výstupů. Konkrétně jde o rozlišení jednotlivých oborů filosofie, pochopení podstaty filosofického tázání, porovnání východisek filosofie, mýtu, náboženství, vědy a umění k uchopení skutečnosti a člověka. Dovednosti zaměřené na argumentaci a hledání předpokladů filosofické koncepce a jejího kritického posouzení jsou rozvíjeny na vybraných přístupech z dějin filosofie. V neposlední řadě se předmět zaměřuje na umění správné argumentace v dialogu a diskusi.

Dovednosti:

1. Identifikuje předmět filosofie s ohledem na podstatu filosofického tázání.
2. Rozliší a popíše obsahy jednotlivých oborů filosofie.
3. Rozliší společná a rozdílná východiska filosofie, náboženství, mýtu, vědy a umění.
4. Analyzuje vybrané filosofické koncepce s ohledem na jejich předpoklady.
5. Kriticky zhodnotí vybrané přístupy v rámci filozofického myšlení.
6. Vyjadřuje a obhájí vlastní názory v diskusi s využitím argumentace a kritického myšlení.

Postoje a hodnoty:

1. Reflektuje hodnoty a předpoklady u vybraných filosofických koncepcí a porovnává je s vlastními hodnotami a postoji.
2. Reflektuje vlastní hodnoty, předsudky a postoje, a pracuje na svém osobnostním rozvoji.
3. Přistupuje kriticky k informacím a podporuje otevřený dialog a respekt v názorové pluralitě.

Doporučená literatura:

BLECHA, I. *Filosofie*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004.
 BLECHA, I. *Filosofická čítanka*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000
 BUCKINGHAM, W., BURNHAM, D., HILL, C. KING, P. J., MARENBNON, J., WEEKS, M. *Kniha filozofie*. Praha: Knižní klub, 2013.
Filosofický slovník. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1998.
 SCHÖN, J. *Filozofie. Občanský a společenskovední základ*. Prostějov: Computer Media, 2019.
 STÖRIG, H. J. *Malé dějiny filosofie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.
 ŠIL, P., KAROLOVÁ, J. *Člověk na cestě k moudrosti. Filosofie a etika pro střední školy*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2021.

Globalizace a mezinárodní vztahy (Člověk v globalizovaném a kulturně rozmanitém světě)

Globalizace, Globální občanství, společnost, EU, Evropské občanství, ČR, národnost. Menšiny, migrace, uprchlictví, azyl. Lidská práva, demokracie. Sociální interakce. Stereotypy a předsudky. Interkulturní kompetence. Komunikace, interkulturní komunikace. Digitální svět. Sebereflexe, kritické myšlení.

Znalosti a porozumění:

1. Vysvětlí pojmy globalizace, globální občanství, evropské občanství, národnost, uprchlictví, azyl, stereotyp, předsudek, interkulturní kompetence, sebereflexe a další klíčové termíny.
2. Popíše a porovná strukturu společnosti, základní demokratické instituce, principy EU a postavení ČR v evropském i globálním kontextu.
3. Rozlišuje různé formy migrace a chápe jejich příčiny i dopady.
4. Identifikuje a objasní základní lidská práva a příklady jejich porušování v různých regionech světa.
5. Popíše zásady efektivní komunikace, včetně interkulturní a digitální.

Dovednosti:

1. Analyzuje dopady globalizace na každodenní život jednotlivce, společnosti a životního prostředí.
2. Rozpoznává projevy předsudků a stereotypů ve veřejném prostoru i v sobě samém a navrhuje způsoby, jak s nimi pracovat.
3. Aplikuje interkulturní kompetence v simulovaných i reálných komunikačních situacích.
4. Posuzuje důvěryhodnost informací v digitálním prostoru, rozpozná manipulativní techniky a dezinformace.
5. Zvládá efektivní komunikaci v různých kontextech (osobní, skupinový, interkulturní, online).
6. Řeší konflikty a modeluje sociální interakce s respektem k odlišnostem.
7. Vyjadřuje a obhajuje vlastní názory v diskusi s využitím argumentace a kritického myšlení.
8. Navrhuje možnosti občanského zapojení na místní, evropské i globální úrovni (např. dobrovolnictví, petice, aktivismus).

Postoje a hodnoty:

1. Projevuje respekt k lidským právům, menšinám a kulturní rozmanitosti.
2. Vnímá se jako aktivní a odpovědný občan České republiky, Evropy i světa.
3. Reflektuje vlastní hodnoty, předsudky a postoje, a pracuje na svém osobnostním rozvoji.
4. Uvědomuje si svou roli ve společnosti a dopad svých rozhodnutí na druhé i na planetu.
5. Respektuje demokratické principy, chápe význam svobod a odpovědnosti.
6. Přistupuje kriticky k informacím a podporuje otevřený dialog a respekt v názorové pluralitě.

Doporučená literatura:

DEARDORFF, Darla K. *Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. Journal of Studies in International Education*, 2006.
 DRBOHLAV, D. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: SLON, 2010.
 GIDDENS, A., SUTTON, P. W., JIROUTOVÁ KYNČLOVÁ, T. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013.
 HOLÝ, L. *Malý český člověk a skvělý český národ*. Praha: SLON, 2010.
 HUBÁLKOVÁ, E. *Evropská úmluva o lidských právech a Česká republika (Judikatura a řízení před Evropským soudem pro lidská práva)*. Praha: Linde, 2003.
 KELLER, J. *Úvod do sociologie*. Praha: SLON, 1995.
 PRŮCHA, J. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada, 2010.

RÁKOCZYOVÁ M., TRBOLA, R. (eds.) *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: SLON, 2009.

TOLLAROVÁ, B. *Jsmé lidé jedné Země*. Praha: Portál, 2013.

VALENTA, J. *Osobnostní a sociální výchova a její cesta k žákovi*. Kladno: AISIS, 2012.

VALENTA, J. *Učíme (se) komunikovat. Metodika komunikace v rámci osobnostní a sociální výchovy*. Kladno: AISIS, 2005.

Hodnotová výchova

V předmětu bude akcentováno aktuální pojetí etiky a její subkategorie, zejména pak aplikovaná etika (včetně příkladů uplatnění v postmoderní společnosti). Axiologie v teoretické i praktické rovině (zážitková práce s hodnotami). Vybrané modely etické výchovy a výchovy k charakteru. Příklady témat vhodných pro edukační praxi (žebříček hodnot, způsoby uplatňování etických pravidel, pravidla etického chování, prosociální chování, podporující vztahy; seberegulace v emočním prožívání).

Doporučená literatura:

BRÁZDA, R. *Ethicum*. Zlín: Verbum, 2010.

GÖBELOVÁ, T. *Profesní hodnoty a etické principy v práci učitele*. Ostrava, 2017.

HUBER, W. *Základní otázky života*. Praha: Dokořán, 2016.

LORENZOVÁ, J. *Kontexty vzdělávání v postmoderní situaci*. Praha: FF UK, 2016.

MUCHOVÁ, L. *Morální výchova v nemorální společnosti?* Praha, 2015.

PELCOVÁ, N. *Vzorci lidství. Filosofické základy pedagogické antropologie*. Praha, 2010.

PELCOVÁ, N., SEMRÁDOVÁ, I. *Fenomén výchovy a etika učitelského povolání*. Praha, 2014.

SEMRÁDOVÁ, I. *Úvod do etiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004.

SOKOL, J. *Etika, život, instituce: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, Moderní myšlení, 2014.

Kariérový rozvoj

Úvod, legislativní ukotvení pozice výchovného/kariérového poradce. Zdroje informací pro práci výchovného/kariérového poradce. SWOT analýza, Hollandova typologie povolání. Donald Super a model kariérní duhy. Další teorie a typologie povolání. Narativní a holistický přístup v kariérovém rozvoji.

Příprava a vedení poradenského rozhovoru, jeho rozbor a formování strategií a plánů profesního rozvoje žáka.

Budování kariérové zralosti, techniky práce s úzkostí z kariérové volby. Faktory ovlivňující volbu povolání, motivace k budování kariérového portfolia, vytvoření a udržování sítí pro vlastní profesní rozvoj. Budování zdravého vztahu k práci, vědomí odpovědnosti. Možnosti profesního rozvoje. Dopady lidské práce na společnost a přírodu. Reflexe vlastních hodnot a aspirací žáka, vytváření plánu osobního rozvoje, debata o smysluplnosti lidské práce.

Příprava na přechod na trh práce. Work-life balance, jak jej dosáhnout a jak jej udržet. Stanovování priorit při vzdělávání a na trhu práce.

Doporučená literatura:

GALOVÁ, J., HAŠKOVÁ, K., MUSILOVÁ, A., PETERKOVÁ, J., STOJAROVÁ, V., TOMANOVÁ, L. *Průvodce pro (školní) kariérové poradce*. Zlín: Zlínský kraj, 2020.

GROF, D. *Cesta za horizont kariérového poradenství: kritická reflexe v praxi*. Praha: EKS, 2021.

HLAĐO, P. *Příručka k volbě povolání aneb Co by měl znát výchovný poradce na základní škole*. Jihlava: Vysočina Education, 2014.

PUGNEROVÁ, M. *Kariérní poradenství I, II. Studijní texty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017.

PÝCHOVÁ, S., MADZIOVÁ, D., KOŠTÁLOVÁ, H., DRAHOŇOVSKÁ, P. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer, 2020.

SVOBODOVÁ, D. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2015.

Moderní evropská státnost

Definice a analýza pojmů souvisejících s moderní evropskou státností. Základní mezníky politického, hospodářského a kulturního vývoje vybraných evropských států od 2. světové války po současnost. Vybrané osobnosti moderních evropských dějin a jejich význam. Nejdůležitější moderní evropské mezinárodní a mezivládní organizace a jejich působení. Příčiny, klady a úskalí evropské integrace. Vývoj

a základní mezníky vztahů mezi Československem/Českou republikou a vybranými evropskými státy. Významné dokumenty vztahující se k moderní evropské státnosti.

Doporučená literatura:

- BĚLINA, P. a kol. *Dějiny evropské civilizace*. Praha, Litomyšl: Paseka, 1995.
GEISS, I. *Dějiny světa v souvislostech*. Praha: Ivo Železný, 1999.
JOHNSON, P. *Dějiny 20. století*. Praha: Rozmluvy, 1991.
KENNEDY, P. *Vzestup a pád velmocí*. Praha: Lidové noviny, 1996.
LUŇÁK, P. *Západ: Spojené státy a Západní Evropa*. Praha: Libri, 1997.
PEČENKA, M. a kol. *Encyklopedie moderní historie*. Praha: Libri, 1995.
TEED, P. *Moderní oxfordský slovník 20. století*. Praha: Iris, Knižní klub, 1994.
VYKOUKAL, J. a kol. *Východ – vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku 1944-1989*. Praha: Libri, 2000.

Občan a stát

Principy demokratického fungování společnosti a státu. Typy státu a způsoby vlády (autokracie, demokracie). Politické ideologie, jejich vývoj, proměny a aplikace v každodenní politické realitě. Zásady politického pluralismu. Člověk a institut voleb. Význam sociálního dialogu ve společnosti. Demokratické zásady při řízení státu a veřejných institucí. Výchova k demokracii v kurikulu základních škol. Vývoj správy a samosprávy na teritoriu českých zemí s přihlédnutím k oblasti školství a školské správy. Poslání a kompetence jednotlivých institutů státní správy a samosprávy, jejich územní působnost. Státní správy a samospráva současné ČR a její kompetence ve vztahu k jednotlivým typům škol a školských zařízení. Praktické fungování správy a samosprávy (stát, kraje, obce, ORP, vazba na struktury EU) včetně širšího kontextu historického vývoje.

Doporučená literatura:

- ADAMOVÁ, K., KŘÍŽKOVSKÝ, L. *Politologie*. Praha: Codex, 1997.
BAAR, L. V. *Správa a samospráva ve vztahu ke školství od roku 1989*. Olomouc: PdF UP, 2022. Studijní opora.
ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945–2004)*. Praha: Eupress, 2005.
HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.
HLOUŠEK, V. a kol. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal Publishing, 2018.
HUBÁLEK, T. a kol. *Vývoj občanského vzdělávání a etické výchovy v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2017.
JIRÁSKOVÁ, V. a kol. *Základy společenských věd: pro učitele učitelů – studenty pedagogických fakult, pro učitele středních škol a jejich žáky*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.
KRÁKORA, P. *Aktuální společenskovední pohledy na výchovu k demokratickému občanství*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2012.
KRÁKORA, P. *Vývoj správy a samosprávy v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2017. Studijní opora.
BROKLOVÁ, E. *Československá demokracie. Politický systém ČSR 1918–1938*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1992.
PIŤHA, P. a kol. *Úvod do výchovy k občanství*. Praha: AVED, 1992.
SCHELLE, K. *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava: Key Publishing, 2008.
STANĚK, A. *Výchova k občanství a evropanství*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc.
STARÝ, M. *Vývoj veřejné správy v českých zemích do roku 1848*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007.

Občanská participace

Možnosti a formy aktivní občanské participace – možnosti zapojení občanů do veřejného dění a politiky. Vývoj občanské společnosti. Institut voleb, volební právo, jeho vývoj. Občan a řešení záležitostí veřejného zájmu. Občan a veřejné instituce. Politické strany a politické stranictví včetně vývoje daného fenoménu v kontextu obecném i kontextu českých zemí. Možnosti obhajoby při porušování vlastních práv

a práv druhé osoby. Problematika participačních práv dětí a adolescentů. Příklady aplikace problematiky občanské participace do kurikula základní a střední školy.

Doporučená literatura:

- ANTOŠ, M., WINTR, J. *Volby a volební systémy*. Praha: Leges, 2021.
- HANÁČEK, V. a kol. *Demokracie a aktivní občanství*. České Budějovice: Pedagogická fakulta JČU, 2023.
- KRÁKORA, P. *Aktuální společenskovední pohledy na výchovu k demokratickému občanství*. Praha: Nakladatelství EPOCH, 2012.
- HOŘEJŠOVÁ, D. *Didaktika občanské nauky a základů společenských věd*. Praha: Naše vojsko, 1996.
- MALÍŘ, J., MAREK, P. a kol. *Politické strany I. 1861–1938. Politické strany II. 1938–2004. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu*. Brno: Doplněk, 2005.
- RAKUŠANOVÁ, P., ŘEHÁKOVÁ, B. *Participace, demokracie a občanství v evropském kontextu*. Praha: Sociologický ústav AVČR, 2006.
- ČERMÁK, D., KOSTELECKÝ, T., PATOČKOVÁ, V., STACHOVÁ, J., VAJDOVÁ, Z., VOBECKÁ, J. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě? Význam, praxe, příslib*. Praha: SLON, 2012.
- STANĚK, A. *Výchova k občanství a evropanství*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2007.

Osobnostní rozvoj

Důvěra. Sebedůvěra. Empatie. Zpětná vazba – poskytování i přijímání. Sebezpoznaní. Seberozvoj. Komunikace. Techniky sebe prezentace a diskuze. Time management a práce s časem/energií. Týmová/skupinová práce. Zvládání konfliktu. Zvládání zátěžových situací a stresu. Relaxace.

Doporučená literatura:

- VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I., KOMÁRKOVÁ, R. *Aplikovaná sociální psychologie III*. Praha, Grada 2001.
- BROUILLETTE, R. *Překonejme návyky, které nám brání v růstu*. Praha: Portál, 2024
- BUNZ-SCHLOSSER, G. *Přijměte své vnitřní dítě*. Praha: Portál, 2019.
- DWECKOVÁ, K. *Nastavení mysli*. Praha: Portál, 2017.
- GARIBAL, G. *Tréma a jak ji překonávat*. Praha: Portál, 2013.
- GREENBERG, M. *Jak lépe zvládat nepříjemné situace a konflikty*. Praha: Portál, 2019.
- KOLÁŘÍK, M. *Interakční psychologický výcvik pro praxi*. Praha: Grada, 2011.
- KOŽINKOVÁ, D. *Jak zvládnout stres a posílit odolnost*. Praha: Grada, 2022.
- KOŽINKOVÁ, D. *Rozvoj mysli pro spokojený život*. Praha: Grada, 2024.
- NAUMANN, F. *Umění sympatie*. Praha: Portál, 2010.
- NOVÁKOVÁ, M. T. *Jak vystoupit z vlastního stínu*. Praha: Portál, 2022.
- O'KANE, O. *Sám sobě terapeutem*. Praha: Grada, 2024.
- POLIAČIK, M., LANČOVÁ, L. *Pořádek v hlavě*. Praha: Portál, 2023.
- RAUS, P. *Jak porozumět emocím*. Praha: Portál, 2022.
- STROSS, R. *Umění změny*. Praha: Portál, 2011.
- WOLF, D., MERKLE, R. *Jak překonat negativní emoce a myšlenky*. Praha: Grada, 2017.

Psychologie v každodenním životě

Cílem předmětu je poskytnutí základních teoretických poznatků včetně odborné terminologie v rámci psychologické vědní disciplíny. Primárně jde o zaměření na klíčové oblasti psychologie, konkrétně na vybraná témata obecné psychologie, sociální psychologie, vývojové psychologie a psychologii osobnosti. Nedílnou součástí předmětu je rovněž uvedení do psychologické metodologie, zahrnující její potenciál a omezení. Konkrétně budou zahrnuty vybrané kapitoly věnující se elementárním psychickým procesům a funkcím, včetně jejich zákonitostí. Dále budou probírány stěžejní aspekty ontogeneze lidské psychiky, poskytující základní přehled a charakteristiku vývojových etap jedince. Pozornost bude věnována také tématům vysvětlujícím podstatu formování osobnosti a dynamiku sociálního chování. Veškerá probíraná témata budou systematicky směřována k možnosti jejich praktického využití v praxi.

Doporučená literatura

- CAKIRPALOGLU, P. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada. 2012.
- MYERS, D., G. *Sociální psychologie*. Praha: Edika, 2016.
- PLEVOVÁ, I., PETROVÁ, A. *Obecná psychologie*. Olomouc: Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012.
- PLHÁKOVÁ, A. *Obecná psychologie*. Praha: Academia. 2023.
- PRŮCHA, J. *Psychologie učení: teoretické a výzkumné otázky pro edukační praxi*. Praha: Grada. 2020.
- PUGNAEROVÁ, M. a kol. *Psychologie pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada. 2019.
- THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie. Proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015.
- VÁGNEROVÁ, M. *Obecná psychologie. Dílčí aspekty lidské psychiky a jejich orgánový základ*. Praha: Karolinum. 2016.
- VÁGNEROVÁ, M., LISÁ, L. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2021.
- VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. Praha, 2008.

Sociální rozvoj

Předmět je koncipován v souladu s novelizovaným Rámcově vzdělávacím programem.

V kontextu tzv. očekávaných výstupů učení obsah předmětu zahrnuje témata jako východiska a principy sociálního rozvoje; koncepty osobnostně sociálního rozvoje; sociální dovednosti a schopnosti coby základ sociálního rozvoje; sebepoznání a sebeúcta; mezilidské vztahy; rozvoj prosociálních postojů v nejširším slova smyslu; posilování společenské odpovědnosti; zkušenostně reflektivní učení a zážitková pedagogika coby cesta k sociálnímu rozvoji jednotlivce i skupiny. Řešeny budou i mezioborové vztahy a přesahy, např. s výchovou ke zdraví (s akcentem na holistický koncept zdraví, v němž jsou všechny komponenty zdraví, včetně komponenty psychosociální, vnímány ve vzájemných souvislostech a relativně vyváženě), dále pak sociální psychologii (např. v oblasti, týkající se tematiky postojů, stereotypů a předsudků), sociologii a sociokulturní antropologii (např. v oblasti týkající se tematiky sociální rovnosti, kulturního relativismu a kulturní plurality, tzv. rovného, nediskriminačního přístupu) a sociální pedagogikou (např. v oblasti, týkající se formálního vzdělávání a výchovy na sociální rozvoj, pedagogiky volného času či začlenění jedinců ze znevýhodněných sociálních skupin), případně i dalšími.

V rámci přednáškové části předmětu se studenti seznámí s teoretickými východisky sociálního rozvoje a také různými přístupy, které směřují k sociálnímu rozvoji. V seminární části předmětu pak budou prostřednictvím různých individuálních i skupinových aktivit a cvičení vedeni k uvědomění si vlastních emocí, potřeb a hodnot, ale také k uvědomění si jejich vlivu na druhé, v rámci nejrozumnějších způsobů komunikace, včetně komunikace prosociální, kooperativní, respektující, empatické, ale i asertivní či komunikace, která směřuje k předcházení nebo již řešení vzniklých konfliktů. S využitím aktivizačních didaktických metod studenti posílí svoje vlastní schopnosti navazovat a udržovat zdravé mezilidské vztahy v rámci různých sociálních skupin, v nichž se sám nacházejí či nacházet budou.

Doporučená literatura:

- KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Praha: Portál, 1997.
- KOLÁŘ, J., LAZAROVÁ, B. *K sobě, k druhým, k profesi. Teorie, programy a metody osobnostního a sociálního rozvoje pedagogických pracovníků. In K sobě, k druhým, k profesi. Teorie, programy a metody osobnostního a sociálního rozvoje pedagogických pracovníků*. Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- KŘÍŽ, P. *Kdo jsem, jaký jsem: aktivity pro osobnostní a sociální výchovu k podpoře sebepoznání a sebepojetí*. Kladno: AISIS, 2005.
- MOON, J. A., DIVIŠ, M., KOLÁŘ, J., DOČEKAL, V., VALENTA, J., KASÍKOVÁ, K., HORKÁ, H., RODRIGUEZOVÁ, V., BRÜCKNEROVÁ, K., DUBEC, M. *Krajinou zkušenostně reflektivního učení*. Brno: Masarykova univerzita, 2013.
- SOJÁK, P. *Osobnostní a sociální rozvoj*. Praha: Grada, 2018.
- VALENTA, J. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Kladno: AISIS, 2006.
- VALENTA, J. *Sociální kreativita/tvořivost a osobnostní a sociální výchova (OSV) [online]*. Praha: Metodický portál RVP 2010. Dostupné na: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/8481/socialni-kreativita-osobnostni-a-socialni-vychova.html>.
- VALENTA, J. *Didaktika osobnostní a sociální výchovy*. Praha: Grada Publishing, 2013.

Společenské vědy ve vzdělávání – oborová a předmětová didaktika

Vznik a geneze výchovy k občanství v českém školství. Analýza očekávaných výsledků učení a obsahových okruhů jednotlivých tematických okruhů vzdělávacího obsahu v rámci předmětu výchova k občanství. Zahraniční modely a zkušenosti. Výsledky domácích a mezinárodních výzkumů. Výchova k občanství v RVP ZV. Metodické pojetí výchovy k občanství. Cíle vzdělávacího oboru Výchova k občanství z hlediska očekávaných výsledků učení a jejich specifika. Specifika jednotlivých metod a forem výchovy k občanství ve výuce.

Problematika způsobů a metod výchovně vzdělávacího procesu na ZŠ a SŠ. Rozbor školských dokumentů. Učitel a jeho práce s klíčovými kompetencemi a průřezovými tématy ve Výchově k občanství a společenskovedního základu jako součást ŠVP. Projekty dalšího vzdělávání učitelů ve Výchově k občanství.

Teoretické koncepty oborové didaktiky, hlavní didaktické kategorie ve vztahu k oboru (výchovně vzdělávací cíle, organizační formy s návazností na ZSV). Možnosti spolupráce s profesními a neziskovými organizacemi, zdroje pro metodické materiály. Propojení oboru s průřezovými tématy a klíčovými kompetencemi. Výukové metody a jejich aplikace na tematické celky oboru, včetně projektové výuky. Příprava na hodinu a fáze hodiny ve vztahu k oboru. Možnosti pro efektivní výuku oboru. Nové trendy ve vztahu k oboru, včetně využití AI.

Učitel ZSV ve škole, formy profesní spolupráce, nabídky dalšího vzdělávání i profesního růstu. Etický kodex učitele. Učebnice a další zdroje a didaktické prostředky ve vztahu k oboru. Formy hodnocení, specifika testování, význam reflexe a zpětné vazby pro učitele i žáka. Bezpečné prostředí a wellbeing ve vzdělávacím procesu.

Doporučená literatura:

- HAVLÍNOVÁ, I. *Didaktické náměty pro učitele občanské výchovy a základů společenských věd*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014.
- HRACHOVCOVÁ, M.; HORSKÁ, V.; ZOUHAR, J. *Pomáháme při tvorbě Školního vzdělávacího programu vzdělávací obor Výchova k občanství*. Úvaly: Albra, SPL Práce, 2007.
- JANIŠOVÁ, M., STROUHAL, M. (Eds.) *Učitelské vzdělávání a oborové didaktiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy*. Praha: Karolinum Press, 2023.
- KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002.
- KOUBEK, P. Portrét myšlení a jednání učitelek občanské výchovy: Vícečetná případová studie subjektivních teorií učitelek o didaktické transformaci. *Pedagogika*, 68 (2).
- KUTHAN, R., PELCOVÁ, N., ZICHA, Z. *Kapitoly z didaktiky filosofie, etiky a společenských věd*. Praha: Vydavatelství PedF UK, 2018.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Vyučovací metody*. Brno: Paido, 2004.
- PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2013.
- STANĚK, A. *Kvalitativní výzkum profesní identity učitele výchovy k občanství*. Praha: EPOCH, 2010.
- STUHLÍKOVÁ, I., JANÍK, T., BENEŠ, Z., BÍLEK, M., BRÜCKNEROVÁ, K., ČERNOCHOVÁ, M., ŽÁK, V. *Oborové didaktiky: vývoj, stav, perspektivy*. Brno: Masarykova univerzita, 2015.
- VALISOVÁ, A., KASÍKOVÁ, M. *Obecná didaktika: a její širší pedagogické souvislosti v úkolech a cvičeních*. Praha: Grada Publishing, 2021.

Společenskovední proseminář

Úvod do problematiky. Základní pravidla pro tvorbu závěrečné práce ve společenských vědách. Kritéria nezbytná pro naplnění odborné stránky závěrečné práce (struktura textu ad.). Závazné normy pro publikovaný text – poznámkový aparát (odkazy), práce s literaturou, rejstříky, formální úprava textu. Odkazy – bibliografické citace dokumentů ISO 690 a ISO 690a. Příklady pro tvorbu odborného textu závěrečné práce.

Doporučená literatura:

- FAJKUS, B. *Současná filosofie a metodologie vědy*. Praha: Filosofia, 1997.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000.
- HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M. *Diplomové a závěrečné práce*. Olomouc: VUP, 2002.
- OCHRANA, F. *Metodologie vědy: úvod do problému*. Praha: Karolinum, 2009.

SPOUSTA, V. et al. *Vádemékum autora odborné a vědecké práce (se zaměřením na práce pedagogické)*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003.
ŠANDEROVÁ, J. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Praha: SLON, 2005.

Úvod do religionistiky

Obsahem předmětu bude terminologické vymezení základních pojmů a sledování vývoje vybraných světových náboženství. Animismus, deismus, totemismus. Polyteismus a monoteismus. Náboženství judaismu. Vznik Bible a její význam. Vývoj a počátky křesťanství a jednotlivých křesťanských církví. Bazální terminologie etiky, její členění, význam a propojení s dalšími společenskými vědami. Obecná problematika církve a sekt. Struktura nejvýznamnějších křesťanských církví. Role náboženství v současném světě – křesťanství, islám, buddhismus, hinduismus, taoismus.

Doporučená literatura:

AMBALU, S., COOGAN, M. D., FEINSTEIN, E. L., FREEDMAN, P., PHILIP, N., STOBART, A., THOMPSON, M., TIESZEN, C. L., WEEKS, M. *Kniha náboženství*. Praha: Euromedia Group, 2024.
BUBÍK, T., HAVLÍČEK, J. *Academic study of religions in a cognitive, anthropological and sociological perspective*. Palacký University Olomouc, 2021.
ELIADE, M. *Pojednání o dějinách náboženství*. Praha: Argo, 2020.
HORYNA, B. *Úvod do religionistiky*. Praha: OIKOYMENH, 1994.
HORYNA, B., PAVLICOVÁ, H. *Dějiny religionistiky: antologie*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001.
HUBER, W. *Etika, základní otázky života*. Praha: Vyšehrad, 2016.
SOKOL, J. *Etika, život, instituce: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2004.
THOMPSON, M. *Přehled etiky*. Praha: Portál, 2004.
WAARDENBURG, J. *Bohové zblízka: systematický úvod do religionistiky*. Brno: MU, 1997.

3. Forma:

Konzultace budou probíhat prezenční formou výuky v podobě přednášek, výkladu, dialogu, názorně demonstračních a problémových metod a dalších interaktivních metod, různých prezentací a ukázek.

Samostatná práce klade důraz na samostudium účastníků vzdělávání (není započítáno v hodinové dotaci). Veškeré odkazy na literaturu a informační zdroje obdrží studující od konkrétních vyučujících. Odkazy na konkrétní tituly a zdroje budou také zaznamenány v elektronickém systému STAG či Moodle, vždy pod zkratkami příslušných předmětů. Prezenční výuka v předmětech má charakter především tzv. tutoriálů/konzultací, v jejichž rámci jsou diskutována problematická témata, obtížné studijní pasáže učiva (strukturovaného v obdržených studijních textech), procvičovány dovednosti, diskutovány problémy při zpracovávání úkolů a samostatných prací, konzultovány studijní záležitosti apod. Prezenční setkání jsou koncipována záměrně prezenčně, aby bylo možno sdílet mezi sebou zkušenosti, příklady dobré praxe apod.

Požadovaná minimální účast na daném vzdělávacím programu je stanovena na 75 % prezenční docházky.

4. Vzdělávací cíl:

Studium je určeno k rozšíření odborné kvalifikace pedagoga a získání způsobilosti v souladu s § 22 odst. 2 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

Uplatnění – oprávnění absolventky a absolventa: učitelka a učitel všeobecně-vzdělávacího předmětu v oblasti **VÝCHOVY K OBČANSTVÍ** a **OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD** na

základní a střední škole, a to dle aktuální podoby revidovaných RVP (zejména RVP ZV) a základní kompetence pro výuku **Osobnostní a sociální výchovy (RVP ZV)**.

Program je koncipovaný tak, že se ve všech výše uvedených předmětech jeho účastníci (studující programu) zabývají problematikou výuky žáků v heterogenní skupině, jsou připravováni na optimální výchovně vzdělávací působení na každého žáka dle jeho individuálních zvláštností.

Vyučující se zaměřují na aktuální otázky školské praxe pro cílové skupiny žáků základních a středních škol, zejména na tvorbu individuálních studijních plánů, postavení asistenta pedagoga či inkluzivní způsob vzdělávání, to vše v kontextu vyhlášky 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

5. Hodinová dotace:

Studijní program je rozdělen do dvou let, výuka probíhá prezenčně. Studium zahrnuje **315 vyučovacích hodin přímé výuky.**

6. Počet účastníků a upřesnění cílové skupiny pedagogů:

Program je určen pro absolventky a absolventy akreditovaných magisterských studijních programů v oblasti pedagogických věd zaměřených na přípravu učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů 2. stupně ZŠ a SŠ se způsobilostí vykonávat přímou pedagogickou činnost výukou jiného předmětu než všeobecně-vzdělávacího předmětu výchova k občanství (člověk a jeho osobnost), základy společenských věd na druhém stupni základní školy a na střední škole

Disciplíny jsou inovovány v souladu s vývojem vědy a nejnovějšími trendy jednotlivých oblastí vzdělávacího programu.

Počet účastníků ve skupině je minimálně 5, max. 30.

7. Plánované místo konání:

Výuka bude probíhat v učebnách Pedagogické fakulty UP v Olomouci, které disponují potřebným technickým zázemím (internet, interaktivní tabule, dataprojektory apod.). Kontaktní forma výuky pomáhá vytvářet prostředí ke sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe. Podkladem pro studium budou studijní opory s doporučenou základní studijní literaturou, která bude korespondovat s tematickým zaměřením přednášek jednotlivých vyučovaných předmětů.

8. Jmenný přehled lektorů s podrobnými informacemi o odborné praxi v oboru:

BAAR Lubomír Vojtěch, Mgr.
CIESLAROVÁ Zuzana, Mgr., Ph.D.
CICHÁ Martina, doc., Mgr., Ph.D.
ČÍHALOVÁ, Martina, PhDr., Ph.D.
HUBÁLEK Tomáš, Mgr., Ph.D.
KOPEČEK Pavel, PhDr., Ph.D.
KRÁKORA Pavel, Mgr., Ph.D.
LEMROVÁ Soňa. PhDr., Ph.D.
NOVÁKOVÁ Zdenka, JUDr., Ph.D.
OPLETALOVÁ Alena, Ing., Ph.D.
STANĚK, Antonín, doc., Mgr., Ph.D.

9. Odborný garant: Mgr. Pavel KRÁKORA, Ph.D.

10. Materiální a technické zabezpečení:

Budou použity texty studijních opor, které byly vydány Katedrou společenských věd PdF UP v Olomouci společně se základní doporučenou studijní literaturou. Prezenční výuka bude probíhat v prostorách Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Žižkovo nám. 5, Olomouc a bude pro ni využíváno materiálního zázemí KSV PdF UP v Olomouci – učebny N25 a P33b (jsou vybaveny ozvučením, audiovizuálními pomůckami – dataprojektorem, audio a videorekordéry, bílou tabulí ad.)

Organizace studia: Studium je organizováno prezenční (přímá výuka) formou. Přímá výuka probíhá formou přednášek s tím, že v jejich rámci mají studující možnost diskutovat o probíraném učivu nebo na téma dané konkrétním vyučujícím.

Zkouška z jednotlivých předmětů je hodnocena dle studijního řádu fakulty. Výsledky zkoušky se zapisují do systému STAG.

O veškeré organizaci studia budou účastníci studia informováni jednak na první konzultaci, ale také v průběhu studia katederním manažerem studia.

11. Způsob vyhodnocení akce:

Veškerá evidence zápočtů, zkoušek a kolokvií bude vedena prostřednictvím studijní agentury STAG. Každý předmět je kreditově ohodnocen, celkový počet kreditů je 135.

Program je ukončen závěrečnou zkouškou z vybraných disciplín. Závěrečná zkouška probíhá před odbornou komisí.

Závěrečná zkouška před komisí bude vykonána z předmětů:

- oborové didaktiky společenských věd a předmětové didaktiky etiky;
- výchovy k občanství a základů společenských věd
- osobnostní a sociální výchovy

Součástí závěrečné zkoušky bude i obhajoba a diskuse k závěrečné písemné práci.

Absolventi získají osvědčení o absolvování studia k rozšíření odborné kvalifikace (studia zaměřeného na přípravu učitelů ZŠ a SŠ) v souladu s ustanovením § 24 odst. (5) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Účastníci programu budou hodnotit program pomocí evaluačních nástrojů dle „Plánu evaluace vzdělávacího programu pro splnění (dalších) kvalifikačních předpokladů“ (viz samostatný dokument).

Personální zajištění vzdělávacího programu:

Vzdělávací program je administrován studijním **referentem**, který zodpovídá za administrativní zajištění přijetí účastníka do VP, jeho průběh studia (účasti v programu) a také je zodpovědný za administraci ukončení účasti účastníka ve vzdělávacím programu.

Garant vzdělávacího programu je zodpovědný za kvalitativní zajištění vzdělávacího programu.

Manažer vzdělávacího programu zajišťuje účastníkům odbornou podporu ve „studijních“ záležitostech, koordinuje rozvrh výuky, a společně s referenty vzdělávacího programu komunikuje s jednotlivými lektory/vyučujícími. Zároveň působí jako prostředník mezi účastníky a garantem vzdělávacího programu, resp. studijním referentem, příp. vedením instituce (proděkanem/děkanem/prorektorem/rektorem).

Evaluátor je osoba, která na pracovišti (Centru celoživotního vzdělávání PdF UP v Olomouci) zajišťuje evaluační aktivity spojené s realizací jednotlivých vzdělávacích aktivit (dílčích disciplín i celého vzdělávacího programu). Zároveň spolupracuje s Představitelem vedení pro kvalitu a Interním auditorem, jakožto osobami pověřenými naplňováním systému managementu kvality stanoveným normou ČSN EN ISO 9001:2016. Centrum celoživotního vzdělávání PdF UP v Olomouci je držitelem certifikace dle této normy od roku 2013.